

کلان منطقه ۲ آمایش آموزش عالی بخش سلامت کشور

عنوان فارسی: ارتقاء دانش و عملکرد ارائه دهندگان خدمت در مدیریت درد نوزاد

بستری در بخش مراقبتهای ویژه

Title: Improving the knowledge and practice of service providers in neonatal pain management in the intensive care unit

نویسنده: هانیه نشاط، دکترای پرستاری

دانشگاه علوم پزشکی تبریز

مقدمه و هدف

با وجود پیشرفتهای نظری حاصله، شکاف بزرگی بین مدیریت درد نوزاد در NICU و مستندات علمی وجود داشته موانع موجود بر سر راه عملکرد بهینه به قوت خود باقی هستند و دستورالعملهایی که در سطح بین المللی توسعه یافته اند، به اندازه کافی در عمل مورد استفاده قرار نمی گیرند. شواهد نشان می دهد که نقص دانش ارائه دهندگان خدمت یکی از عمده ترین موانع مدیریت بهینه درد نوزادان بستری در NICU می باشد. این در حالیست که مدیریت درد، بخشی از مراقبت روزانه در NICU بوده و ضروری است که آموزشهای لازم برای افرادی که مشغول کار در این بخش هستند داده شده و از شایستگی ایشان در مدیریت بهینه درد نوزاد اطمینان حاصل شود. در همین رابطه پژوهشگران یکی از اجزاء مهم رویکرد مدیریت درد در بخش NICU را تامین منابع و برنامه های آموزشی مناسب برای ارائه دهندگان خدمت می دانند. به همین دلیل می توان امیدوار بود که طراحی و اجرای برنامه آموزشی مدیریت درد نوزادان با مشارکت ذینفعان و با توجه به واقعیتهای عرصه موجود بتواند تا حد زیادی موانع موجود بر سر راه مدیریت درد نوزادان در بخشهای NICU را از میان بردارد. از اینرو این فرایند با هدف ارتقاء دانش و عملکرد ارائه دهندگان خدمت در مدیریت درد نوزاد بستری در بخش مراقبتهای ویژه انجام شد.

روش کار

این فرایند از دیماه ۱۳۹۸ تا خرداد ماه ۱۴۰۱ و با مشارکت ۶۱ نفر از ارائه دهندگان خدمت پرستار و پزشک در بخش مراقبتهای ویژه نوزادان مرکز آموزشی درمانی کودکان تبریز انجام شد. فرایند ارتقاء بر اساس مراحل اقدام پژوهی مدل ایوانکوا (تشخیص و شناسایی مشکل، برنامه ریزی، اقدام، ارزشیابی و پایش) انجام شد. در مرحله تشخیص و شناسایی از انواع روشهای کمی و کیفی جهت جمع آوری اطلاعات و تبیین ابعاد مشکل و موانع عملکرد بهینه در مدیریت درد نوزاد استفاده شد. در مرحله برنامه ریزی یافته های بدست آمده از مرحله قبلی با برگزاری سه جلسه گروه متمرکز به اطلاع پرستاران (دو جلسه ۸ و ۱۰ نفره) و پزشکان (یک جلسه ۴ نفره) رسید و "آموزش بین حرفه ای و پروتکل محور مدیریت درد نوزاد" بعنوان اولویت اقدام تعیین و برنامه عملیاتی در یک فرایند مشارکتی تدوین شد. مرحله اقدام دارای دو فاز "تدوین و معرفی پروتکل مدیریت درد نوزاد" و "آموزش و بکارگیری پروتکل مدیریت درد نوزاد" و هر فاز شامل دو گام بود. فعالیتهای مشارکتی و بین حرفه ای متعددی در ذیل گامهای مرحله اقدام انجام شد که در حوزه های مختلف بررسی شواهد و تدوین پروتکل، برگزاری برنامه آموزشی، نظارت بر کیفیت عملکرد و نهادینه سازی مدیریت پروتکل محور درد نوزاد در بخش مراقبتهای ویژه بود. برنامه آموزشی شامل برگزاری ۲۷ جلسه آموزشی بین حرفه ای نظری و بالینی (کلاسهای آموزشی حضوری، مجازی و راندهای بالینی) بود که بصورت بین حرفه ای برگزار شد. در طی مرحله ارزشیابی تغییر ایجاد شده در کیفیت مدیریت درد نوزاد با استفاده از انواع روشهای کمی و کیفی مورد بررسی قرار گرفت و یافته های بدست آمده در طی جلسه گروه متمرکز مرحله پایش به اطلاع مشارکت کنندگان رسید و پس از بازاندیشی بر فرایند کار و کسب بازخورد از تجربیات بدست آمده، پیشنهادات برای تداوم تغییرات مثبت و اصلاح نارساییها ارائه شد.

نتایج

پس از معرفی پروتکل و برگزاری برنامه آموزشی، یافته های حاصل از مقایسه میانگین نمرات پیش و پس از مون نشان داد که دانش کارکنان ارتقاء یافته و نمرات پس از مون بصورت معنی داری بیشتر از نمرات پیش از مون می باشد ($P \leq 0.01$). همچنین یافته های کمی حاصل از مرحله ارزشیابی نشان دهنده ارتقاء معنی دار سطح درک پرستاران در استفاده از ابزارهای ارزیابی درد، مداخلات تسکینی، استفاده از پروتکلها و مشارکت خانواده ($P=0.001$) و ارتقاء کیفیت عملکرد پرستاران و پزشکان در مواردی مانند ارزیابی درد نوزاد، استفاده از روشهای غیردارویی و دارویی مدیریت درد نوزاد و ثبت اقدامات انجام یافته بود.

یافته های کیفی حاصل از جلسات گروه متمرکز مرحله ارزشیابی نیز به شکل گیری سه طبقه اصلی "ارتقاء مدیریت درد نوزاد"، "رضایتمندی کارکنان" و "لزوم تداوم تغییرات" انجامید (جدول ۱). در نهایت یافته های حاصل از جلسه بازاندیشی منجر به فهرست شدن "پیشرفتهای حاصله"، "موارد نیازمند اصلاح" و "راهکارها" شده و مورد پیگیری قرار گرفتند.

بحث و نتیجه گیری

یافته های حاصل از این مطالعه اقدام پژوهی نشان داد که ایجاد چارچوب عمل مشخص با اقداماتی نظیر تدوین مشارکتی و بین حرفه ای پروتکل بر اساس شواهد بروز، توانمندسازی ارائه دهندگان خدمت در بکارگیری پروتکل با برگزاری جلسات آموزشی و همچنین نظارت سازمانی منسجم بر کیفیت عملکرد کارکنان می تواند سبب نهادینه شدن ارزیابی منظم درد نوزاد و استفاده از روشهای تسکینی دارویی و غیردارویی شده مدیریت درد نوزاد را در بخش مراقبتهای ویژه نوزادان ارتقاء دهد. مراکز دارای بخش مراقبتهای ویژه نوزادان می توانند از فرایند تغییر بکار رفته در این پژوهش بعنوان الگویی واقعی استفاده کرده برنامه تغییر سازگار با عرصه خود را پیاده سازی کنند و سبب بهبود کیفیت مدیریت درد نوزادان بستری شوند.

جدول ۱: یافته های کیفی حاصل از مرحله ارزشیابی

طبقات	زیرطبقات
ارتقاء مدیریت درد نوزاد	مورد توجه قرار گرفتن درد نوزاد
	مشارکت و همکاری فعال تیمی
	ارتقاء دانش و مهارت بالینی و رفع سردرگمی در عمل
	بهبتر شدن کیفیت ثبت درد در گزارشات پرستاری
	ارتقاء راحتی نوزاد و تعدیل تحریکات
رضایتمندی کارکنان	تسریع روند بهبودی
	کاهش بارکاری و روانی
	افزایش اعتماد بنفس
لزوم تداوم تغییرات	نیاز به کسب خبرگی
	منابع ناکافی و پرکاری بخش
	کاهش اقامت مادر در بخش

take home message

Interdisciplinary theoretical and clinical training programs that are held with the participation of nurses and doctors are effective. It can create a common understanding and more cooperation in the management of neonates' pain.

پیام پوستر

برنامه های آموزشی نظری و بالینی بین حرفه ای که با مشارکت پرستاران و پزشکان برگزار می شوند، اثربخش بوده و می توانند سبب ایجاد درک مشترک و در نتیجه همکاری بیشتر در مدیریت بهینه درد نوزاد شوند.